

Rosa (Canina-Gruppen) dumalis FK VÄSTERÅKER E - nyponros FK VÄSTERÅKER E

Storvuxen färgrik vildros

KORT VÄXTBESKRIVNING

Växtnamn: Rosa (Canina-Gruppen) dumalis FK VÄSTERÅKER E - nyponros FK VÄSTERÅKER E
Härdighet: Zon 1-4(5)
Växtsätt: Medelstor buske, brett upprättväxande. Höjd 2-3 m.
Blomning: Enkla rosa blommor i juni
Frukt: Nyponen mognar i september och är högröda och blir snabbt mjuka
Grenar: Skotten är tätt beväpnade med kloformade kraftiga taggar
Växtplats: Sol-halvskugga, anspråkslös
Användning: Används som landskapsväxt och som brynväxt i naturlika planteringar.
Även som friväxande och solitär. Lämplig som viltskyddsplantering
E-merit: Härdig. Artriktig. Svensk frökälla
Ursprung: Utvald av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, Ultuna
(bestånd utanför Uppsala).

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Nyponros är en kraftigvuxen vildros som växer över hela södra Sverige upp till Dalälven och norr därom endast i ett kustnära område upp till Höga kusten. Blandas ofta ihop med stenrosen *R. canina* som är en sydligare mindre härdig ros med större krav på mark och mikroklimat. Stenrosen är vanlig i Skåne och Blekinge och förekommer sedan längre norrut huvudsakligen längs kusten till norra Uppland och vid de stora sjöarna.

Resultat från försök

E-materialet skulle kunna tillföra en ökad härdighet som underlag för förädlade rosor. Det härstammar från en naturpopulation från Uppsalatrakten, där denna art är mycket rikligt förekommande. Sedan mitten av 1980-talet har frö från detta bestånd samlats in till plantproduktion. I en studie på inst. f. skogsgenetik, SLU, Ultuna har det konstaterats att det föreligger en tydlig skillnad i klimatanpassning mellan den sydsvenska och den mellansvenska populationen som ingått i försöket.

Plantor från den sydsvenska populationen invintrar betydligt senare än den från Uppsala och drabbas därför ofta av skador av höstfrost på de starkväxande årsskotten. Skadorna varierar från att endast en mindre del till att hela skottet dör. Däremot har det inte kunnat konstatera några skillnader i tidpunkt för start på våren mellan populationerna. Försöket kompletterades 1996 med en population från Bohuslän samt en från Höga kusten-området. Resultaten från försöket på att ett par populationer bör ingå i plantskolesortimentet för att kunna förse växtanvändare i landets olika delar med ett klimatanpassat växtmaterial. Rosstudierna har finansierats med anslag från Naturvårdsverket och Världsnaturfonden.

Beskrivning

Nyponrosen bildar täta överhängande ruggar 2-2,5 m höga. De kraftiga och styva årsskotten är rödgröna och i solbelysta lägen kraftigt violett-färgade, på senhösten också försedda med dagg (vaxskikt). Stenrosens skott är huvudsakligen gröna.

Nyponrosens skott är tätt beväpnade med kloformade kraftiga taggar, mer böjda än stenrosens.

Nyponrosen kan förökas sig vegetativt med rotskott. Bladverket är kalt till gleshårigt och blådaggigt med småbladen mer rundade och inte så långt utdraget spetsiga, kala och varmt gröna som stenrosen har.

Blommorna sitter enskilda eller få tillsammans. De är relativt stora 5-8 cm i diameter, djuprosa till nästan vita. Nyponen mognar i september och är högröda och snabbt mjuka i motsats till stenrosens mycket sent mognande och mer orangefärgade och mycket hårda nypon. Nyponrosens foderblad är utspärrade medan stenrosens är nedvikta.

Växtplats

Nyponrosen har relativt små krav på mark och kan växa i soliga lägen på friska till torra jordar på lera till grus. Härdighet zon 4(5).

Användning

Nyponros rekommenderas i första hand till planteringar i landskapet, i brynsituationer i naturlika planteringar och parker. Det är en mycket lämplig växt för viltskyddsplantering.

Förökning

Nyponros förökas med frö. Fröet kräver lång stratifieringstid och gror först andra året efter att stratifiering startats.

Övrigt

Lämpligt plantmaterial är 2-åriga täck- eller barrotade häck- och landskapsplantor.

Växtbeskrivning/källa

Tomas Lagerström, SLU/Ultuna

Publicerad i Gröna Fakta 4/1998, Växter för framtiden III. Movium/SLU.

Litteratur:

Aldén, B. m fl 1998. Kulturväxtlexikon. LT. (under utgivning)

Krussman, G. 1976. Handbuch der Laubgehölze, Band 3, 2. Auflage. Paul Parey

Mossberg, B., Stenberg, L. 1992 Den nordiska floran. W & W.